

4277) ve Paris Bibliothèque Nationale'de (Arabe, nr. 6068, 6716) sülûs, nesih ve muhakkak hatlarıyla yazılmış mushaf-ı şerif ve cüzler bulunmaktadır.

Bunların dışında müze ve kütüphanelerde âyet ve hadisleri içine alan kıta ve mukaddime, hikmetli ve özlü sözlerden meydana gelen mecmualar, risâleler de mevcuttur. Yâkût'un *Risâle fi'l-haṭṭ* adlı bir eseri kaydedilirse de (*Keşfü'z-zunûn*, I, 862) buna henüz rastlanmamıştır. Yine İbn Sînâ'nın *eş-Şifâ*' adlı eserini tek cilt halinde yazdığı söylenirse de bunun günümüze ulaşmış olmadığı bilinmemektedir. Yâkût'un *Aḥbâr ve eş'âr ve âdâb ve ḥikem ve veşâyâ münteḥabe* yahut benzer isimlerde Süleymaniye Kütüphanesi'nde kayıtlı risâlesi (Ayasofya, nr. 3764, 3765, 4306) diğer bazı risâlelerin yer aldığı bir mecmua içinde basılmıştır (İstanbul 1298, s. 52-77). *Esrârü'l-ḥükemâ*' (İstanbul 1300, Mufaddal ed-Dabbî'nin *Emşâlü'l-'Arab*'ı ve diğer bazı risâlelerle birlikte, s. 87-140; nşr. İbrâhîm Sâlih ve Semîh Sâlih, Dimaşk 1994) adıyla yapılan neşirlerde büyük kısmıyla aynı eserdir. British Library'de bu konuda yazdığı bir eseri daha vardır (Add., nr. 23475). Süleymaniye (Ayasofya, nr. 2765) ve Chester Beatty (Ar. 4237) kütüphanelerinde *Ed'iyetü'l-eyyâmî's-seb'a* adlı bir eseri, muhadram şairlerden Kutbe b. Evs el-Hâdire divanının istinsah ettiği nüshaları Süleymaniye Kütüphanesi'nde (Ayasofya, nr. 3881, 3932, 3933; ayrıca bk. Sezgin, II, 214) ve Smithsonian Institution Freer Gallery of Art Washington D. C.'de (nr. 37. 28) kayıtlıdır (istin-sah ettiği diğer bazı eserler için bk. Sezgin, bibl.; Selâhaddin el-Müneccid, s. 56-59).

Yâkût'un hat sanatında yaptığı yenilikler yeni bir dönem başlatmış, tesirleri iki asra yakın devam etmiş ve yazıları örnek

alınmıştır. Osmanlı ülkesinde üslûp arayışları ve Şeyh Hamdullah'ın çevresinde oluşan Osmanlı ekolü Yâkût çığırını temel alınarak yürütülmüştür. Osmanlı hat ekolü, II. Bayezid'in hazineden çıkarıp Şeyh Hamdullah'a verdiği Yâkût'un yazı örneklerinden yedi kıta üzerinde yaptığı uzun, yorucu bir mesainin sonucu ortaya çıkmıştır. Bu ekol çeşitli şivelerle gelişimini sürdürürken Kanûnî Sultan Süleyman devri hattatı, Yâkût'ı Rûm denilen Ahmed Şemseddin Karahisârî bu çığıra uymayıp hocası Esedullâh-ı Kırmânî'den öğrendiği Yâkût el-Musta'sımî ekolünü benimsemiş, bu ekolü yazı güzelliğinin zirvesine ulaştırmış, böylece Ahmed Karahisârî elinde Yâkût üslûbu altın çağını tamamlamıştır. Osmanlı hat sanatında bir nesil devam eden Yâkût üslûbu yerini Şeyh Hamdullah ekolüne bırakmıştır. Yalnız İran'da hat sanatı Osmanlı hat sanatı gelişmelerinin dışında kalmış, İranlı hattatlar Yâkût ekolünü sürdürerek bu vadiye eserler vermiştir. Yâkût'un hat dışında şiir ve edebiyat alanında da sanat zevkini ve yeteneğini gösterdiği bilinmektedir. Bazı eserlerde şiirleri yer almaktadır (İbnü'l-Fuâtî, *el-Havâdisü'l-câmi'a*, s. 296-297, 337-338).

BİBLİYOGRAFYA :

İbnü'l-Fuâtî, *el-Havâdisü'l-câmi'a* (nşr. Mehdi en-Necm), Beyrut 1424/2003, s. 296-297, 337-338; a.mlf., *Mecma'u'l-âdâb fi mu'cemi'l-elḳâb* (nşr. Muhammed el-Kâzım), Tahran 1416, II, 572; III, 532; IV, 167; V, 283; Zehebi, *Târîhu'l-İslâm: 691-700*, s. 373-374; Kütübî, *Fevâtü'l-Vefeyât*, IV, 263-264; İbn Kesir, *el-Bidâye*, XIV, 6; İbn Habîb el-Halebî, *Tezkiretü'n-nebih fi eyyâmi'l-Manşûr ve benih* (nşr. Muhammed Muhammed Emîn), Kahire 1976, I, 219; Kalkaşendî, *Şubhu'l-a'sâ*, III, 14; İbn Tağrıberdî, *el-Menhelü's-sâfi*, XII, 61-62; Kummî, *Gülîstân-ı Hüner*, s. 19; Âlî, *Menâkıb-ı Hünerverân*, s. 18; *Gülzâr-ı Savâb*, s. 42; *Keşfü'z-zunûn*, I, 862; Suyolcuzaâde, *Devhatü'l-küttâb*, Süleymaniye Ktp., Fâtih, nr. 4359, vr. 77b; Müstakimzaâde, *Tuhfe*, s. 576; Habîb, *Hat*

ve Hattâtân, İstanbul 1305, s. 54, 55, 274; Serkis, *Mu'cem*, II, 1945, 1970; Karatay, *Arapça Yazmalar*, I, 29-36; Sezgin, *GAS*, II, 89, 189, 214, 301, 497; Nâci Ma'rûf, *Târîhu 'ulemâ'i'l-Müstanşırıyye*, Bağdad 1396/1976, II, 340-341, 343, 356, 360, 379; M. Lings – Yasin Hamid Safadi, *The Qur'ân*, London 1976, s. 46; Selâhaddin el-Müneccid, *Yâkût el-Musta'sımî*, Beyrut 1985, s. 7-11; Velid el-A'zamî, *Cemheretü'l-hattâtine'l-Bagdadîyyin*, Bağdad 1989, II, 459; Yahyâ Vehîb el-Cübûrî, *el-Haṭṭ ve'l-kitâbe fi'l-hadâreti'l-'Arabıyye*, Beyrut 1994, s. 116-117, 236-244; Sheila S. Blair, *Islamic Calligraphy*, Cairo 2006, s. 242-250, 261-263, 522-523, ayrıca bk. İndeks; Nihad M. Çetin, "Yâkût Musta'sımî", *İA*, XIII, 352-357; Sheila R. Canby, "Yâkût al-Musta'sımî", *EP* (İng.), XI, 263-264.

MUHİTTİN SERİN

YÂKUTİYE MEDRESESİ ve KÜMBETİ

Erzurum'da
XIV. yüzyılın başında inşa edilen
İlhanlı devri medresesi ve kümbeti.

Bânisine ithafen Hoca Yâkut Medresesi adıyla da anılır. Kaynaklara göre uzun süre, eski Yeniçeri Kışlası'nın yerine 1877-1879'da yaptırılan yeni kışlanın içinde kalmıştır. Yine uzun yıllar top dökümhanesi olarak kullanılan binanın etrafında 1970'li yıllarda askerî birlikler bulunmaktaydı. Taçkapisının üzerindeki tek satırlık Arapça kitâbeye göre medrese, Olcaytu Hudâbende döneminde 710'da (1310-11) Gâzân Han ve Bolugan Hatun'un paralarıyla İlhanlılar'ın Bayburt ve Erzurum vilâyetlerinin emiri Cemâleddin Hoca Yâkut Gâzânî tarafından yaptırılmıştır.

Yapı üç eyvanlı olup avlusunun üzeri kapalı medreseler grubuna girmektedir. Kesme taştan tek kat halinde inşa edilen dikdörtgen planlı medrese ön cephe düzeniyle dikkati çekmektedir. Cephenin ortasında dışa taşkın, bitkisel, geometrik ve figürlü süslemeli taçkapı yer almakta, sağ köşede minare, sol köşede minare kaidesi bulunmaktadır. Ana eyvanın arkasında bir kümbet mevcuttur. Cephenin ortasında dışa taşkın olarak yerleştirilen taçkapıyı mukarnaslı, geometrik ve bitkisel süslemeli yüksek kabartma bordürler üç yönde dolaşmaktadır. Taçkapisinin basık kemeri geçme motifli olup kemerin iki ucunda yaprak motifleri üzerinde palmetler görülür. Kemerin köşeliklerinde de palmet desenleri işlenmiştir. Kapının iki köşesinde kabarik palmet süslemeli sütunçeler üzerinde palmet desenli sütun başlıkları yer almaktadır. Kapının yan nişleri sivri kemerli düzenleme içinde iki yanı sütunçeli ve beş sıralı mukarnaslıdır. Nişin içinde on

Yâkutîye
Medresesi –
Erzurum

YÂKUTİYE MEDRESESİ ve KÜMBETİ

iki kollu yıldızdan gelişen geometrik süsleme vardır. Nişin dikdörtgen çerçevesini oluşturan ince bordür üzerinde palmet dizisine yer verilmiştir. Kemer üzerinde dikdörtgen bir kartuş içinde yivli dallarla birbirine bağlanmış palmetlerden meydana gelen düzenleme bulunmaktadır. Kapının üstünde bir sıra mukarnas, yan nişlerin üzerinde dikdörtgen formlu düzenleme içinde sekiz kollu yıldızdan gelişen geometrik düzenleme görülmektedir. Kitâbe kuşağı yan nişler ve kemer üzerinde kapıyı üç yönden çevrelemektedir. On sıralı mukarnas kavsara, rûmî-kıvrık dal süslemeli sivri kemer içinde yer almaktadır. Kemer köşeliklerinde günümüze oldukça bozulmuş durumda ulaşan bir kitâbe vardır. Kapıyı üç yönden dolaşan dikdörtgen bordürlerden ilki üzerinde palmet, rûmî ve kıvrık dallardan oluşan bir düzenleme görülür. On iki kollu yıldızdan gelişen geometrik düzenleme her iki yanında rûmî ve palmet dizisinden meydana gelen iki ince bordür bulunmaktadır. Bir sonraki bordür üzerinde yüksek kabartma palmetler, zemininde palmet, rûmî ve kıvrık dallı süsleme mevcuttur. Kapının dış köşelerinde gövdeleri palmet desenli, palmetli ve mukarnaslı başlıklara sahip üst üste kullanılmış ikişer sütunçe vardır. Kapıyı iki yandan sınırlayan çift katlı, gövdeleri palmet desenli sütunçeler yine palmetli sütun başlıklarına sahiptir.

Dışa taşkın taçkapının yan cephelerinde iki katlı bir düzenleme görülmektedir. Kaval silmelerle çevrili dikdörtgen panolar içinde kıvrık dal, rûmî ve palmet dizilerinden oluşan bordürlerin ortasında beş kollu yıldızdan ve kırık hatlardan meydana gelen geometrik desenli bordür bulunmaktadır. Cephenin alt kısmında taç kapısındaki kaval silmeden oluşan sivri kemerli niş palmet desenli vazo formlarıyla sonlanmaktadır. Geometrik süslemeli bir vazodan çıkan, iri yaprakları belirgin bir ağaç motifinin altında her iki yanında birer aslan-pars figürü işlenmiştir. Parsların vücutları spiral biçimde kıvrımlarla işlenmiş, yüzlerinde gözler, dişler, ayrıca ayaklar gibi ayrıntılar da belirtilmiştir. Ağacın üzerindeki çift başlı kartal motifinde vücut, kanatlar, kuyruk açıkça işlenmiştir; başının üzerinde geometrik süslemeli bir kabara yer almaktadır.

Minareler cephenin kuzey ve güney köşelerindedir. Kesme taştan, alt kısımları pahlı yuvarlak kaidesi üstünde yalnızca güney yönündeki minare ayakta. Kaidenin üzerinde, minarenin yüzeyinden dışa taşkın yerleştirilmiş tuğlaların meydana

na getirdiği ok ucu şeklinde geometrik düzenlemeler içinde firuze ve mor sırlı tuğlaların yerleştirilmesiyle elde edilen örgülü geometrik süslemeye sahip gövde belli bir yüksekliğe kadar sağlam kalabilmiştir. Yıkılan üst kısmı ise kurşun bir kapakla kapatılmıştır. Diğer minarenin ise yapıldıktan sonra yıkıldığı veya hiç yapılmadığı konusunda farklı görüşler vardır. Günümüze pahlı kaide üzerindeki silindirik gövde cephe yüksekliğinde ulaşmıştır. Erzurum'u gösteren gravürlerden minarelerin orijinal durumu anlaşılamamaktadır.

Taçkapıdan sonra beşik tonoz örtülü eyvanın her iki yanında birer mekân yer almaktadır. Köşelerde kalan odalar pahlı kapı geçişleriyle orta mekâna bağlanmıştır. Bu mekânlardan sağdakinde bulunan merdivenlerle çatıya, buradan da minarelere ulaşılmaktadır. Orta mekân dilimli kemerli bir kapı ile avluya açılmaktadır. Medresenin dikdörtgen planlı orta mekânında dört kalın ayağa oturan revak kemerleri, ortadaki oldukça süslemeli mukarnaslı tonozu taşımaktadır. Sağda ve solda birer koridor oluşturan revak kemerlerinin arkasında kalan cephelerde ortada birer eyvan, bunların iki yanında ikişer oda vardır. Medrese odalarının düz taş hatıllı silmeleri üzerinde bitkisel ve geometrik bezemeli rozetler görülmektedir. Revakların üzerleri kuzey-güney ve doğu-batı yönlerinde sivri kemerli tonozlarla örtülmüştür. Yapının içte giriş biriminin üstü medresenin içine açılan sivri kemerli bir mahfil şeklinde düzenlenmiştir. Medresenin uzun süre âtil durumda kalmasından dolayı bu mekâna geçiş önceleri tam olarak anlaşılamamış, avlu içinden bir merdivenle buraya çıkıldığı düşünülmüştür. Ancak da-

ha sonra üst katta yapılan araştırmalarda minare kapılarının önünden orta bölüme geçen birer kapının bulunduğu tesbit edilmiştir.

Güneydeki yan eyvanda bir mihrap ve eyvan duvarlarını çevreleyen vakfiye kitâbesi mevcuttur. Medresenin doğu cephesinde büyük bir eyvan, bunun güneyinde bir oda, kuzeyinde aynı zamanda kümbete de geçişi sağlayan bir mekân mevcuttur. Ana eyvanda yer alan bir pencere avludaki kümbetle bağlantılıdır. Medresenin ana eyvanına bitişik konumdaki kümbet, kenarları pahlı kare bir mumyalık katı üzerinde dıştan çokgen planlı ve külâhlı, içten yuvarlak planlı ve kubbeli olup önünde kare planlı bir hazırlık mekânı vardır. Kümbetin kaidesinin üzerinde bir silme, doğu ve güneydoğu cephelerinde mukarnaslı birer pencere yer almaktadır. Külâh eteğinde gövdeyi geometrik motifli iki kuşak çevreler. Kümbetin kuzeyinde bulunan ve yapıya girişi sağlayan birime medresenin içinden ulaşılmaktadır. Kümbetin mumyalığı kare planlı ve aynalı tonoz örtülüdür. Mumyalık katı önündeki hazırlık mekânı mevcuttur. Bu bölüme de medresedeki mekândan geçilmektedir. Kümbette herhangi bir kitâbe olmadığı için gömülü olan kişi ya da kişilere dair bilgi yoktur.

BİBLİYOGRAFYA :

Abdürrahim Şerif Beygu, *Erzurum: Tarihi, Anıtları, Kitabeleri*, İstanbul 1936, s. 150-153; İbrahim Hakkı Konyalı, *Abideleri ve Kitabeleri ile Erzurum Tarihi*, İstanbul 1960, s. 302-335; Rahmi Hüseyin Ünal, *Les monuments islamiques anciens de la ville d'Erzurum et de sa région*, Paris 1968, s. 32-51; a.mlf., *Erzurum Yakutiye Medresesi*, Ankara 1992; Metin Sözen, *Anadolu Med-*

Yakutiye
Medresesi'nin
minaresi ve
Yakutiye
Medresesi'nden bir
taş süsleme
detayı

reseleri, İstanbul 1972, II, 1-7; Tanju Cantay, *XII-XIII. Yüzyıllarda Anadolu'da Cephe Mimarisinin Gelişmesi* (doktora tezi, 1982), İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 290-292, 427-429; Orhan Cezmi Tuncer, *Anadolu Kümbetleri: Beylikler ve Osmanlı Dönemi*, Ankara 1991, II, 183-187; Esmâ Şaziye Zeren, *Erzurum Çifte Minareli ve Yakutiye Medreseleri'nin Bazı Çağdaş ve Benzer Anadolu Yapılarının Ön Yüz Taçkapı Süslemeleri ile Karşılaştırılması: XIII. ve XIV. yy.* (doktora tezi, 1996), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; Ayşe Denknalbant, *Osmanlı Öncesi Anadolu Türk Mimarisinde Çifte Minareli Cephelerin Gelişimi: İran, Azerbaycan, Hindistan* (doktora tezi, 2010), İİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 181-200, 387-392; İlhan Akçay, "Yakutiye Medresesi", *VD*, sy. 6 (1965), s. 146-152; Nusret Çam, "Erzurum'daki Yakutiye Medresesi ile İlgili Mülâhazalar", *a.e.*, sy. 20 (1988), s. 289-310.

AYŞE DENKNALBANT

YAKUTLAR

**Sibirya'nın doğusunda yaşayan
Türk kökenli bir boy.**

Türkler'in en eski boylarından biri olup kendilerine Saha adını vermektedirler. XVII. yüzyıldan beri Rus ve Avrupa literatüründe Yakutlar diye anılmakta, dolayısıyla onların yaşadığı bölgeye Yakutistan (Yakutya) denilmektedir. Ruslar'ın Sahalar için kullandığı Yakut adı Tunguzlar'ın onlara verdiği Yako adının +t ekiyle yapılmış çoğul halidir. Günümüzde burası Rusya Federasyonu içinde özerk bir cumhuriyettir. Yakutistan'dan başka Taymır, Evenki, Magadan, Sahalin ve bunların yöresinde de Yakutlar yaşamaktadır. Ayrıca Yakutlar'a bağlı Dolgan adlı bir topluluk vardır. Kuzey Yakutları ile Güney Yakutları arasında kültürel farklılıklar bulunmakta, kuzeydekiler daha çok avcı balıkçı bir hayat sürdürürken güneydekiler Tunguz ve Yukagirler'le benzer kültür özellikleri taşımaktadır.

Arkeolojik araştırmalara göre Yakut ülkesinde ilk insan izleri erken taş devrine kadar gider. Buzul çağıının hemen sonrasında ırmak boylarında ilk yerleşme yerleri görülür. Lena havzasında yarı göçebe hayatı süren balıkçı ve avcı gruplar yaşamıştır. Geyik avını yansıtan kaya resimlerinin mevcudiyeti bunu kanıtlar. Maden devriyle birlikte Baykal çevresine has mezarlar bu bölgede yaygınlaşır. VI. yüzyılda Türk kökenli ve Proto-Moğol kabileler bölgeye gelmeye başladılar. Sahalar kalıcı konut yapımını, atlı hayvancı kültürünü, hayvan besiciliğini, demirciliği, çömlekçiliği ve kuyumculuğu bölgeye getirdiler; böylece ekonomik hayat gelişti. Bazı araştırmacılar İslâm kaynaklarında geçen Furi / Kuri top-

luluğunu Kurikanlar'la özdeşleştirmektedir. Çin kaynaklarında görülen Ku-li-kan ve Orhon yazıtlarındaki Kurikanlar Yakutlar'ın ataları kabul edilmektedir. Yine bunlar tarihte Uranhay-Sakalar (Orman Sakaları) olarak da tanınmıştır. Baykal gölü çevresinde yaşayan Kurikanlar'ın kuzeye gidişi bu dönemlerde başlamış, XIII. yüzyılda Cengiz Han döneminden itibaren daha da yoğunlaşmıştır. 1215-1216 yıllarında Cengiz Han, Boragül Noyon'u Moğollar'a direnen Tumatlar üzerine gönderdi ve Moğol baskısından kurtulmak isteyen kabileler kuzeye çekildi.

Sahalar'ın tarihi rivayetlerine göre yapılan göçlerden sonra Omogoy, Elley ve Uluu Koro adlı üç ana grup bir topluluk oluşturdu. XVIII. yüzyıla ait kayıtlara göre Sahalar, Baday Toyon'un liderliğinde Baykal bölgesinden Yakutistan'a geldiklerini kabul ederler. XVI. yüzyılda bölgeye güneyden yeni bir nüfus hareketi gerçekleşti. Atla gömmeye geleneğini temsil eden topluluklar Saha kültürüne son şeklini verdi. Bu gelişmelerden hareketle, Baykal gölü civarından göç ederek tedricen Lena boyuna yerleşen Yakutlar'ın Doğu Sibir'in en eski kavimlerini teşkil ettiği ileri sürülür. Yakutlar'ın dili diğer Türk lehçelerinden epeyce farklı olduğundan onların ana Türk kitlesinden çok erken ayrıldığı ve Sibir'in diğer unsurlarıyla karışarak bir Yakut kavmi meydana getirdiği kaydedilmektedir. Yakutlar eski Türk yurdundan hayvanlarıyla (at, sığır) birlikte geldikleri için Sibir'in şiddetli iklim şartlarına bakmadan ehli hayvan beslemeyi sürdürdüler. Böylece Sibir'in kuzeyindeki diğer kavimlerden farklı bir ekonomik hayat kurdular.

Yakutlar, hemen hemen bütün Lena havzası boyunca yarı uruğlar (küçük kabileler) halinde yaşıyordu. Bu uruğlara Yakutça'da "con" deniliyor ve her conun başında kendi beyleri (toyon) bulunuyordu. Toyon / toyun eski bir Türkçe lakaptır, Avarlar ve Hazarlar tarafından da kullanılmıştır; bunun Hazarlar vasıtasıyla Rusça'ya geçtiği ve XVII. yüzyıla kadar geldiği bilinmektedir. Ruslar'ın Sibir'e girmesi esnasında Yakutlar'ın bir kısmının Tigin adlı bir toyonun idaresinde yaşadığı rivayet edilir; tigin / tegin adı da Türkler'de bilinen adlardan olup "prens" mânasına gelir. Bütün Yakutlar'ın başındaki idareciye ulu toyon denir. Yakutlar'ın en kuvvetli uruğu Lena nehrinin sol kıyısında yerleşen Namaslar'dı. Bunların güneyinde Kangalaslar, Lena'nın sağ tarafında çok kalabalık Menginler vardı. Aldan'a dökülen Tanda boyunda Borogonlar, daha doğuda Baturustlar, Batulinler gibi Yakut

uruğları bulunuyordu. Ruslar dış pazarlarda büyük revaç gören kürk ticaretini tamamen ellerine geçirmek amacıyla Sibir bölgesine doğru ilerlemeye başladılar. 25 Eylül 1632'de Lena nehrinin orta kesiminde Lena Kalesi'ni (günümüzde Yakutsk şehrine 70 km. mesafede) kurdular. Yakutlar üzerindeki Rus hâkimiyetinin ilk adımı böylece atılmış oldu. Ruslar gruplar halinde buraya geliyor ve çeşitli yerlerden Yakutlar arasına girerek kürk topluyorlardı. Mangazay'dan (Mangazeya) gönderilen bir Rus (Kazak) müfrezesi 1633 ilkbaharında Yakutsk şehrinde yollanan bir başka Rus grubu ile karşılaştı. Rus Kazakları veya "iş adamları" bazan da kendileri için kürk temin etmek amacıyla Yakutlar'ın içine giriyorlardı. Böylece Yakut ülkesi baştan başa Rus yağmasına uğradı.

1633'te Yakutlar, Ruslar'a karşı durmaya çalışıp birkaç Rus Kazak'ını öldürdüler. 1634'te bazı Yakut uruğları ayaklandı; fakat ayaklanma Yakutsk şehrindeki Kazak atamanı İvan Galkin tarafından şiddetle bastırıldı. İkinci büyük ayaklanma 1636-1637 yıllarında gerçekleşti, bu hareket de aynı âkibete uğradı. Rus Kazakları sayıca fazla olmamasına rağmen ateşli silâhlarla Yakutlar arasında dehşet saçıyor ve birkaç bin kişilik Yakut kalabalığını kolayca dağıtıyorlardı. Bir Kazak atamanı 1637'de Aldan nehri boyunca çıkarak 1638'de Butal'ski Ostrog'u kurunca Yakutlar'ın esas yurtları da Rus kontrolü altına girmiş oldu. 1639 sonunda Aldan Yakutları, Tunguzlar'la birlikte Ruslar'a karşı ayaklanmaya kalkıştılar, fakat yine başarı elde edemediler. 1641'de Moskova tarafından Yakutsk şehrine tayin edilen Voyvoda Petr Golovin'in gelmesiyle Yakut yurduunun Rus idaresi tarafından sistemli bir şekilde sömürgeye dönüştürülmesi tamamlanmış oldu.

1638'de Yakutsk kazası teşkil edilerek Sibirya departmanına bağlandı. 1640-1641 yıllarında otuz dört ilçe kuruldu. Yakutsk 1775'te Saha eyaletine, 1784'te Irkutsk bölge yönetimine bağlı Saha iline dönüştürüldü ve Uzakdoğu topraklarının keşfine yönelik Rus seferlerinde bir üs haline geldi. Dolayısıyla Lena havzası Rus İmparatorluğu için önemli bir yerd. Saha toprakları hükümdara ait kabul edildi ve Voyvodalık yönetimi sürdürüldü. Halkın ana kütlesi "yasak" adı verilen vergi düzeni içinde kaydedildi. Yasak vergisi olarak 1641'de 8724 samur, 2142 tilki, 1701'de 12.720 samur, 6818 tilki toplandı. XVIII. yüzyılda Sibirya'dan getirilen kürklerden elde edilen gelir hazine gelirlerinin üçte birini oluşturmaktaydı. Rus Çarı I. Petro, 1 Eylül